

Sygn. akt I PK 127/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa M. M. i E. S.
przeciwko Zespołowi Szkół [...] w K.
o ustalenie statusu nauczyciela,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 września 2019 r.,
skargi kasacyjnej powódek od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 4 października 2017 r., sygn. akt V Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 4 października 2017 r. oddalił apelację powódek M. M. i E. S. od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 31 maja 2016 r. oddalającego powództwa przeciwko pozwanemu Zespołowi Szkół [...] w K. o ustalenie statusu nauczyciela.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że powódki, które stosownie do decyzji organu prowadzącego pozwany Zespół Szkół od roku szkolnego 2012/2013 zostały zaklasyfikowane jako nauczyciele praktycznej nauki zawodu z pensum wynoszącym 22 godziny tygodniowo, nie mają interesu prawnego w ustaleniu (art. 189 k.p.c.), że są nauczycielami przedmiotów zawodowych, a nie nauczycielami praktycznej nauki zawodu. Ich status prawny po 2012 r. nie uległ zmianie, gdyż zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela

(obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 967, dalej jako Karta Nauczyciela) były i nadal są nauczycielami dyplomowanymi. Statusu tego nie zmienił podział przedmiotów zawodowych na przedmioty praktyczne i teoretyczne wprowadzony w życie rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz.U. z 2012 r., poz. 204, dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 2012 r.). Sama kwestia przydzielenia w danym roku szkolnym pensum w wymiarze 22 godzin lub 18 godzin tygodniowo i zaklasyfikowanie nauczyciela jako nauczyciela przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu nie wpływa na status prawny danego nauczyciela i dotyczy wyłącznie organizacji pracy w szkole ustalonej w arkuszach organizacyjnych na każdy rok szkolny. Co więcej, począwszy od dnia 1 września 2012 r. powódki każdorazowo wyrażały zgodę na przydzielane im na kolejne lata szkolne pensum 22 godzin lekcyjnych tygodniowo, o czym świadczy informacja zawarta w arkuszu organizacyjnym o przydzielonych godzinach w roku szkolnym 2015/2016 z podpisem powódek. W ocenie Sądów obu instancji wyrok w procesie o ustalenie (art. 189 k.p.c.) ma wyłącznie charakter deklaracyjny, tymczasem powódki domagały się ustalenia o charakterze konstytutywnym, gdyż w toku postępowania były zaklasyfikowane jako nauczyciele przedmiotów zawodowych (zgodnie z art. 42 ust. 3 pkt 5 Karty Nauczyciela), a domagały się ustalenia dla nich nowego stanu prawnego przez zaklasyfikowanie do innej grupy nauczycieli, wskazanej w art. 42 ust. 3 pkt 3 Karty Nauczyciela i zmniejszenia ich faktycznego pensum z 22 godzin do 18 godzin tygodniowo. Powódki uznając, że pracodawca zmienił ich warunki pracy i płacy w sposób niezgodny z przepisami mogły odmówić ich przyjęcia oraz wystąpić z powództwem o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach albo też o zapłatę wynagrodzenia za pracę w godzinach nadwymiarowych.

W skardze kasacyjnej powódki zaskarżyły wyrok Sądu Okręgowego w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy, tj. przyjęcie, że miały interes prawny w ustaleniu swojego stanowiska pracy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., o przeprowadzenie dowodu z

wyroków wraz z uzasadnieniami Sądu Rejonowego w K. o sygn. IV P [...]1, IV P [...]2, IV P [...]3, IV P [...]4, IV P [...]5, IV P [...]6, IV P [...]7 na okoliczność, iż uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji stanowi w znacznym stopniu kopię uzasadnień tamtych wyroków, o przeprowadzenie rozprawy, a także o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania, mających istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. i art. 379 pkt 5 k.p.c., przez niestwierdzenie nieważności wyroku Sądu pierwszej instancji i nieprzekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, przy przemilczeniu zgłoszenia zarzutu nieważności postępowania w pierwszej instancji - pozbawienia strony możliwości obrony; 2) art. 189 k.p.c. w związku z art. 42 ust. 3 pkt 3 Karty Nauczyciela, przez błędną wykładnię i przyjęcie, że skarżące mogą uzyskać pełnię ochrony swoich praw przez roszczenie o świadczenie bądź o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach, co wyłącza istnienie ich interesu prawnego w ustaleniu istnienia określonego stanowiska pracy; 3) art. 231 k.p.c. w związku z art. 42 k.p. i art. 18 ust. 1 Karty Nauczyciela, przez błędne przyjęcie charakteru podpisów skarżących na przydziałach godzin jako oświadczeń woli i wyciągnięcie z tego wniosku, że stanowiły wyrażenie przez nich zgody na zmianę warunków pracy (domniemanie faktyczne); 4) art. 231 k.p.c. w związku z art. 42 k.p., przez przyjęcie, że dyrektor pozwanego Zespołu przedstawiając w latach 2012-2015 do podpisu skarżącym przydziały godzin w formie jak w latach wcześniejszych dokonywał tego w celu wypowiedzenia warunków pracy i płacy (domniemanie faktyczne); 5) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez brak wszystkich koniecznych elementów uzasadnienia zaskarżonego wyroku, co uniemożliwia kontrolę kasacyjną; 6) art. 382 k.p.c., przez pominięcie przez Sąd drugiej instancji części zebranego materiału dowodowego, w postaci zaprzeczenia złożenia oświadczeń woli przez skarżące i przyjęcia zmienionych warunków pracy i płacy, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy; 7) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez nie odniesienie się Sądu drugiej instancji do wszystkich przeprowadzonych dowodów, do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego, co

uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną; 8) art. 378 § 1 k.p.c., przez nierozważenie wszystkich zarzutów apelacyjnych; 9) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 k.p.c., przez brak zmiany zaskarżonego wyroku i nie orzeczenie co do istoty sprawy mimo zarzucanych w apelacji tak wielu uchybień proceduralnych i materialnoprawnych; 10) art. 325 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c., polegające na sprzeczności sentencji wyroku z jego uzasadnieniem bowiem w uzasadnieniu wyroku Sąd przyznał, że skarżące w dalszym ciągu są zatrudnione jako nauczyciele przedmiotów zawodowych; 11) art. 31 ust. 2 i 3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji w związku z art. 189 k.p.c., przez bezpodstawną odmowę dochodzenia praw przez skarżące w drodze procesu, który ich zdaniem w pełni realizował ich interesy i narzucanie przez Sądy obu instancji innych, daleko mniej pewnych i bardziej kosztownych rozwiązań; 12) art. 5 k.c., przez zaakceptowanie oczywiście bezprawnego działania dyrektora pozwanego, który nie mając podstaw prawnych wymienionych w art. 42 ust. 7 Karty Nauczyciela (uchwały rady miejskiej) dokonał zmiany pensum bez zmiany stanowisk pracy; 13) art. 56 k.c., przez bezpodstawne przyjęcie, że podpisy złożone przez skarżące pod przyjęciem godzin były oświadczeniem woli - zgodą na zmianę warunków pracy i płacy; 14) art. 65 k.c. w związku z art. 42 § 2 k.p. i art. 43 ust. 3 pkt 3 i 5 Karty Nauczyciela, przez przyjęcie, że podpisy złożone przez skarżące pod przydziałami godzin lekcyjnych stanowiły oświadczenia woli, mimo braku ustaleń co do prawnego charakteru tych podpisów; 15) art. 60 k.c. w związku z art. 42 § 2 k.p. i art. 43 ust. 3 pkt 3 i 5 Karty Nauczyciela, przez bezpodstawne przyjęcie, że podpisy złożone przez skarżące pod przydziałami godzin lekcyjnych stanowiły wyrażenie zgody na zmianę warunków pracy i płacy; 16) art. 42 k.p., przez bezpodstawne przyjęcie, że dokonanie zamiany warunków pracy i płacy mogło zostać dokonane w innej drodze niż pisemna; 17) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. bez wskazania jednostki redakcyjnej, przez wadliwe uznanie, że mógł stanowić skuteczną podstawę do wypowiedzenia warunków pracy i płacy; 18) art. 9d ust. 8 Karty Nauczyciela w związku z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół – zał. nr 6 § 17 (Dz.U. z 2001 r. Nr 61 poz. 624)

i art. 65 k.c., przez bezpodstawne przyjęcie, że arkusz organizacyjny szkoły jest czynnością z zakresu prawa pracy, a podpisy składane przez nauczycieli na przydziałach godzin wynikających z arkuszy organizacyjnych mają charakter oświadczeń woli; 19) § 4 i 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu, przez błędne przyjęcie tożsamości pojęć „kształcenie praktyczne” z pojęciem „praktycznej nauki zawodu” i zastosowanie jako podstawy ustalenia 22-godzinnego pensum dla skarżących.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przesłanki wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c., a to:

1) nieważność postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c., tj. pozbawienie strony możliwości obrony swych praw, przez działanie sędziego Sądu pierwszej instancji, który skopiował *in extenso* wyroki wydane przez inne składy w bliźniaczych sprawach, co uniemożliwia przyjęcie, że sprawa została osądzona, a zarzut ten podniesiony w apelacji został przemilczany przez Sąd drugiej instancji, mimo, że powinien zostać wzięty pod uwagę z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c. *in fine*), czego skutkiem jest zarzut nieważności postępowania drugoinstancyjnego, gdyż rozpatrzenie tego zarzutu skutkowałoby uchyleniem zaskarżonego wyroku, zniesieniem postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazaniem sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (zarzut naruszenia art. 386 § 2 k.p.c. w powiązaniu z przytoczonymi wcześniej);

2) występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, co skarżące uzasadniły tym, że „przebieg skarżonego postępowania pokazuje, iż strony są ograniczane w wyborze środków ochrony swoich praw, przez nakazywanie przez sądy korzystania z powództw o dochodzenie należności, co zdaniem skarżących nie tylko narusza literalne brzmienie art. 189 k.p.c., ale przede wszystkim art. 31 ust. 2 i 3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji, gdyż zmusza je do czynienia czegoś, czego nie nakazuje ustawa, co stanowi ograniczenie ich praw w tym do procesu i ochrony przed władzą samorządową”;

3) oczywiste uzasadnienie skargi z uwagi na to, że zaskarżony wyrok jest obciążony wadami procesowymi, gdyż apelacyjny zarzut naruszenia prawa procesowego przez Sąd pierwszej instancji nie został rozpoznany przez Sąd drugiej

instancji, co stanowi naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c., a także to, że Sąd ten nie rozważył całego zgromadzonego i wnioskowanego materiału dowodowego, przez nie odniesienie się do wszystkich przeprowadzonych dowodów, a przez to jednostronną ocenę wyników postępowania przed Sądem Rejonowym i dokonał oceny jedynie części dowodów oraz przedstawił poczynione na tej podstawie ustalenia w zakresie stanu faktycznego sprawy i dał temu wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, co powoduje, że całkowicie niemożliwe jest dokonanie oceny toku wyводу, stanowiąc naruszenie art. 382 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarga kasacyjna nie stanowi bowiem ogólnie dostępnego środka zaskarżania orzeczeń niesatysfakcjonujących stron.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4

k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżące wykazały istnienie tych przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Odnosnie do przesłanki nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), należy wskazać, że stosownie do utrwalonego orzecznictwa, wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może uzasadniać zarzut nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, albowiem Sąd Najwyższy - rozpatrując skargę kasacyjną nie jest władny w ramach bezpośredniej kontroli instancyjnej badać ważności (nieważności) postępowania przed sądem pierwszej instancji. Badanie takie - mające jednak charakter pośredni - jest natomiast możliwe w sytuacji, gdy skarżący w ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzuca sądowi drugiej instancji naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 marca 2019 r., I PK 63/18, LEX nr 2638109; z dnia 18 lutego 2016 r., V CSK 465/15, LEX nr 2021933; z dnia 29 stycznia 2013 r., V CSK 192/12, LEX nr 1293844; z dnia 15 lutego 2000 r., III CKN 1204/99, LEX nr 51569 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05, LEX nr 448044). Takie uchybienie sądu drugiej instancji może być jednak skuteczną podstawą skargi kasacyjnej tylko wówczas, gdy mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2018 r., III UK 35/17, LEX nr 2497574).

Wprawdzie skarga kasacyjna odwołuje się do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, jednak wskazana w niej przyczyna tej nieważności nie występuje. Skarżące zarzucają bowiem, że nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji polega na skopiowaniu przez ten Sąd w uzasadnieniu orzeczenia treści wyroków wydanych przez inne sądy w bliźniaczych sprawach, co ich zdaniem uniemożliwia przyjęcie, że sprawa została osądzona. Tymczasem powielenie uzasadnienia innego wyroku, zwłaszcza gdy dotyczy on analogicznej pod względem faktycznym i prawnym sprawy, a sąd orzekający podziela stanowisko zajęte przez sąd orzekający w tej innej sprawie, nie narusza przepisów postępowania (art. 328 § 2 k.p.c.). Taki sposób postępowania sądu orzekającego jest nawet racjonalny. Nie ma bowiem potrzeby odmiennego

formułowania uzasadnienia, skoro sąd w pełni zgadza się z już istniejącym rozstrzygnięciem w analogicznej sprawie i jego motywami. Sąd orzekający powinien w takim wypadku wyraźnie wskazać tę sprawę, zaznaczyć, że rozstrzyga sprawę do niej analogiczną i w pełni zgadza się z orzeczeniem zapadłym w tej sprawie oraz z jego uzasadnieniem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2015 r., II PK 253/14, LEX nr 1956348 oraz z dnia 13 września 2016 r., I PK 191/15, LEX nr 2135367). Tylko dla porządku należy także zaznaczyć, że w razie podniesienia kasacyjnego zarzutu naruszenia przez sąd drugiej instancji art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji - wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powinien się odwoływać do treści art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., czyli nieważności postępowania, tak jak to czynią skarżące w niniejszej sprawie, lecz opierać o przesłankę wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., czyli oczywistą zasadność skargi w tym zakresie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2014 r., II PK 30/14, LEX nr 2026393).

Gdy zaś idzie o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego oraz doktryny „istotność zagadnienia prawnego” konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego należy w tym kontekście rozumieć zatem jako konieczność uzasadnienia, dlaczego rozpoznanie skargi kasacyjnej będzie służyło rozwojowi prawa. Podkreślić przy tym należy, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może być powoływaniem okoliczności istotnych tylko w ocenie samej strony, ale muszą one ściśle nawiązywać do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego w

skardze istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Realizacja omawianej przesłanki nie polega jedynie na sformułowaniu problemu prawnego bazującego na przepisach wskazanych w podstawie skargi kasacyjnej. Konieczne jest przedstawienie odpowiedniego wyводу jurydycznego, wykazującego nie tylko zasadność preferowanego przez skarżącego sposobu rozstrzygnięcia zagadnienia, ale także wadliwość rozwiązania postawionego problemu przez sąd drugiej instancji przy wykorzystaniu zapatrywań prawnych wyrażonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, opartych na poczynionych w sprawie jednoznacznych i stabilnych ustaleniach faktycznych wiążących Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 2 k.p.c.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2017 r., I CSK 175/17, LEX nr 2372560). W skardze kasacyjnej brak istotnego zagadnienia prawnego w takim rozumieniu. Przedstawione zagadnienie skarżące sprowadziły bowiem do zaprezentowania własnej opinii co do przebiegu postępowania w sprawie, zgodnie z którą ogranicza ono strony „w wyborze środków ochrony swoich praw, przez nakazywanie przez sądy korzystania z powództw o dochodzenie należności”, a przez to narusza „art. 189 k.p.c., ale przede wszystkim art. 31 ust. 2 i

3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji”. Tego typu konstatacja stanowi subiektywną ocenę skarżących odnośnie do toczącego się postępowania i w żadnym razie nie może być uznana za przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do danego przepisu (normy), czy co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej), których wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju prawa, co jest konieczne przy powoływaniu się na przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia.

Odnosząc się z kolei do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona, skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Przy czym przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, gdyż stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96 - OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego wyroku nie pozwala stwierdzić, aby spełnione zostały przesłanki, na które powołują się skarżące. Teza o oczywistej sprzeczności zaskarżonego orzeczenia z prawem opiera się na założeniu, że Sąd drugiej instancji naruszył art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez nierozpoznanie apelacyjnego zarzutu naruszenia prawa procesowego przez Sąd pierwszej instancji, a także art. 382 k.p.c. przez nie rozważenie całego zgromadzonego i wnioskowanego materiału dowodowego oraz nie odniesienie się do wszystkich przeprowadzonych dowodów. Co do zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w orzecznictwie przyjęty jest pogląd, że naruszenie przez sąd drugiej instancji tych przepisów może tylko wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną i to wtedy, gdy uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji zawiera braki uniemożliwiające dokonanie przez Sąd Najwyższy oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 listopada 2017 r., I CSK 607/16, LEX nr 2426560; z dnia 21 czerwca 2017 r., II PK 43/17, LEX nr 2336003; z dnia 12

stycznia 2017 r., I CSK 745/15, LEX nr 2240406; z dnia 8 lipca 2015 r., II PK 282/14, OSNP 2017 nr 6, poz. 66; z dnia 14 czerwca 2012 r., I UK 17/12, LEX nr 1229807 czy postanowienie z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2012 nr 12, poz. 148). Tylko wówczas stwierdzone wady mogą mieć wpływ na wynik sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013 r., II UK 301/12, LEX nr 1409166 i powołane tam orzeczenia). Zatem nie każde uchybienie w zakresie konstrukcji uzasadnienia sądu drugiej instancji może stanowić podstawę dla skutecznego podniesienia zarzutu kasacyjnego, lecz tylko takie, które uniemożliwia Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli prawidłowości orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 kwietnia 2019 r., II CSK 274/18, LEX nr 2647594; z dnia 24 kwietnia 2018 r., V CSK 292/17, LEX nr 2641043; z dnia 21 marca 2018 r., II PK 10/17, LEX nr 2509612; z dnia 21 czerwca 2017 r., II PK 43/17, LEX nr 2336003). Skarżące nie wykazały, aby w sprawie doszło do naruszenia tych przepisów w sposób kwalifikowany, widoczny na pierwszy rzut oka, w szczególności nie wskazały, których zarzutów apelacyjnych nie rozpoznał Sąd odwoławczy. Ponadto uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymogi art. 328 § 2 k.p.c., gdyż z jego treści daje się bez wątpliwości odczytać ocenę wszystkich istotnych zarzutów prawnych podniesionych w apelacji oraz przyczyny, dla których Sąd Okręgowy nie podzielił tych zarzutów, a więc zaskarżony - wyrok wbrew twierdzeniom skarżących - poddaje się kontroli kasacyjnej.

Przesłanka oczywistego uzasadnienia skargi kasacyjnej nie została także spełniona w zakresie zarzutu naruszenia art. 382 k.p.c., który według skarżących miał polegać na „nierozważeniu całego zgromadzonego i wnioskowanego materiału dowodowego, przez nie odniesienie się do wszystkich przeprowadzonych dowodów, a przez to jednostronną ocenę wyników postępowania przed Sądem Rejonowym”. Przepis ten stanowi, że sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. W judykaturze jednolicie przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. w zasadzie nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej naruszenia prawa procesowego, gdyż jest on ogólną dyrektywą kompetencyjną, wyrażającą istotę postępowania apelacyjnego i dlatego konieczne jest wytknięcie także tych przepisów normujących postępowanie rozpoznawcze,

które sąd drugiej instancji naruszył (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 lipca 1999 r., I CKN 504/99, OSNC 2000 nr 1, poz. 17; z dnia 5 lutego 2010 r., III CSK 124/09, LEX nr 578043 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 102.98, LEX nr 50665; z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 537/00, LEX nr 52600; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 76/10, LEX nr 653665), czego w rozpoznawanej sprawie w skardze kasacyjnej brak. Ponadto utrwalony jest pogląd, że art. 382 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej wówczas, jeżeli skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie pominął część zebranego materiału oraz że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy, albo kiedy mimo przeprowadzonego postępowania dowodowego orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przez sąd pierwszej instancji lub oparł swoje rozstrzygnięcie na własnym materiale pomijając wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2014 r., III UK 180/13, OSNP 2015 nr 10, poz. 139 czy z dnia 24 kwietnia 2008 r., IV CSK 39/08, LEX nr 424361).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy uznał za własne ustalenia sądu pierwszej instancji i nie przeprowadzał własnego postępowania dowodowego, do czego był uprawniony. Sąd drugiej instancji może bowiem nie uzupełnić postępowania dowodowego jak też, po rozważeniu zarzutów apelacyjnych, nie znaleźć podstaw do zakwestionowania oceny dowodów i ustaleń faktycznych orzeczenia Sądu pierwszej instancji, przyjmując te ustalenia za podstawę faktyczną swojego rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 stycznia 2000 r., I CKN 356/98, LEX nr 50863; z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09, LEX nr 518138; z dnia 4 listopada 2010 r., III UK 25/10, LEX nr 794799; z dnia 14 lutego 2012 r., III UK 24/11, LEX nr 1130394; z dnia 28 czerwca 2017 r., I CSK 526/14, LEX nr 2361212; z dnia 26 października 2017 r., II CSK 25/17, LEX nr 2427128). Uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji nie musi też przedstawiać stanowiska w odniesieniu do każdego przeprowadzonego w sprawie dowodu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 1999 r., II UKN 227/99, OSNAPiUS 2001 nr 3, poz. 75; z dnia 29 października 1998 r., II UKN 282/98, OSNAPiUS 1999 nr 23, poz. 758). Wobec tego twierdzenia skarżącego jakoby Sąd Okręgowy w sposób kwalifikowany naruszył art. 382 k.p.c. są całkowicie chybione.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

I.n